

Osobnost Prahy 2

Vratislav Kříž

Nové zpracování, nové pojetí, nové kostýmy... Prostě i Národní divadlo pořád hledá cesty, jak dál a jak přitáhnout diváky. Přitom se ukazuje, že největší zájem je stále o klasiku, ať už autorů českých či zahraničních. Možná i proto má sólista Národního divadla Vratislav Kříž tak rád *Prodanou nevěstu*, v níž ztvárňuje Krušinu, *Carmen*, kde září jako toreador Escamillo, nebo třeba *Hubičku*, *Bohému* či *Tosku*. „Samozřejmě, že záleží na inscenaci, kostýmech a mnoha dalších věcech, ale lidé si už zřejmě užili pokusů a chtějí dílo vidět tak, jak bylo napsáno,“ usmívá se slavný barytonista a přiznává, že miluje i Mozartova *Dona Giovanniho*, kde zpívá hlavní part, z českých pak třeba *Přemysla* z opery *Libuše*, která z výsky spolehlivě zaplní hlediště.

Také v zahraničí Vratislava Kříže velmi dobře znají. Kromě jiných získal první cenu v soutěži BRT v Antverpách a později i v Cardiffu, koncertoval v Německu, Švýcarsku, Řecku, ve Velké Británii, v Belgii i v Itálii, vystupoval ve Spojených arabských emirátech a rád vzpomíná na to, jak ho přijali znalci opery v Japonsku či v americké Georgii.

My ovšem za ním nemusíme jezdit tak daleko, vždyť s rodinou bydlí na dvoje, jen kousek od Emauz. Není ale rodilým Pražákem. Narodil se v Pelhřimově a do Prahy pře-

šel z Dírny, vesničky na jihu Čech, kam se s rodiči na čas přestěhovali. Nutno říct, že je na malou vesničku, kde strávil klukovské období svého života, docela pyšný, vždyť Dírna je výstavní obcí se zajímavou historií a skvěle opečovanými památkami. „Možná právě i ten krásný dírenský kostelík může svým dílem za mou kariéru,“ připouští Vratislav Kříž. „Jako kluk jsem tam hrával na varhany a samozřejmě i zpíval.“

V 70. letech se však rodina přestěhovala do Prahy, kde absolvoval konzervatoř. Čtyři roky pak působil v opeře Státního divadla v Ústí nad Labem, ale už v roce 1987 se do starobylého města na Vltavě vrátil – stal se z něj sólista Národního divadla. „Trošku jsem se zprvu stěhoval,“ říká. „Poznal jsem Hlávkovu kolej v Jenštejněské ulici na Výtóni, pak jsem bydlel na Engelseově, nyníšším Rašínově nábrežní, a nakonec jsem se usadil pod Vyšehradem. Je tu nádherně, cítím se tu opravdu doma. Dokonce jsem si na zahradu vysadil několik hlav vína. Několik jich časem pomrzlo, ale ty zbylé plodí. Jen musím přiznat, že jsem na ně letos nedal síť, takže mi drozdy sezobali ptáčky. Mám rád spoustu míst na dvoje, jsou tu úžasná zákoutí, která pamatují dávnou historii, jen nechápu, proč se neopraví kostel sv. Jana Na Skalce – vždyť je tak nádherný a ohromně přitahuje turisty.“

Vratislav Kříž rád vzpomíná, jak zpíval v Emauzích, i na koncerty v kostele Petra a Pavla na Vyšehradě. „Tam jsem moc rád,“ přiznává, „když ještě byly děti malé, chodili jsme tam na procházku každou chvíli.“

Text: dař, foto: archiv V. Kříže

BLAHOUPRÁNÍ DO LAN: Dne 12. října 2005 oslavila své devadesáté první narozeniny paní Marie Klausová. Gratulace za městskou část, která je více než šedesát let jejím domovem, však nesměřovala na vinohradskou adresu, ale na zámek v Lánech: tam paní Klausová svůj čas rekonvalescence. Jak nám před časem prozradila, Vínohrady má ráda. Vychovala tu ve svém manželém dvě děti – Václava (současný prezident republiky) a Alenu, ke kterým postupně přibývali vnuci a pravnoučata. Dcera však musela dlouhá léta postrádat – v roce 1968 odjela s manželem do Švýcarska.

Paní Klausová kromě mnoha dalších aktivit píše básně – právě teď o parcích v Praze 2. A také krásně maluje – nejraději prý květiny a kraslice. „Skoro všechno jsem rozdala dětem a vnukům. Zůstalo mi jen pár nepovedených kousků. Nejraději mám kosatce a růže,“ svěřila se nám.

Text: red, foto: MBr

Botanické zahradě je 230 let

Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty UK patří k nejstarším univerzitním zahradám v Evropě. O její zřízení usiloval sice již roku 1752 první profesor lékařství a botaniky UK Scotti de Compostella, ale zahrada byla založena teprve roku 1775 na místě někdejší jezuitské zahrady a přilehlých pozemků (v současnosti jsou tam Dienzenhoferovy sady).

V polovině 19. století byla považována za nejlepší botanickou zahradu severně od Alp. Při povodni roku 1890 byla vážně poškozena, a proto bylo rozhodnuto přestěhovat ji pod tzv. Slupskou stráň. Česká a německá část Univerzity Karlovy společně odkoupily od zde působící Společnosti pro zvelebování zahrad pozemek. Česká univerzita převzala starý skleníkový komplex, německá vybudovala kolem roku 1900 nové technické skleníky.

Po uzavření českých vysokých škol v období okupace byly zahrady spojeny (česká existovala jako tzv. české oddělení). Náleť na Prahu v únoru 1945 zcela zničil německé skleníky a poškodil české. Zahrady byly následně spojeny pod názvem Botanická zahrada UK. Skleníky byly v letech 1946 – 1949 zcela přestavěny a zrekonstruovány v období 1996 – 1999.

Tuto zelenou oázu v centru Prahy navštíví každoročně kolem sta tisíc lidí, aby si prohlédli ve sklenících stálou expozici tropů a suchých subtropů (sbírka kaktusů a sukulentů) nebo některou z výstav. V minulém roce bylo pro návštěvníky otevřeno krásné nové odpočinkové refugium. Náklady na provoz Botanické zahrady, které hradí Přírodovědecká fakulta UK, činí ročně okolo šesti milionů korun. Na provoz přispívá nemalou finanční částkou také pražský magistrát.

van

Pomník českým botanikům

Ve čtvrtek 20. října byl v Botanické zahradě Univerzity Karlovy Na Slupi slavnostně odhalen pylon českým botanikům. Autorem plastiky z hořického pískovce je akademický sochař Ivan Jilemnický, významný představitel současného (monumentálního) sochařství, který své dílo vytvořil a věnoval zahradě při příležitosti jejího výročí: letos uplynulo 230 let od založení zahrady v roce 1775.

Latinský nápis *Viris Bohemorum disciplinae botanicae peritissimis*, volně přeložitelný jako *Nejlepší českým botanikům*, sestavil v duchu klasické latiny dr. Kalivoda z Ústavu pro studia řecká a latinská Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Jen nám povolil slovo *botanicae* namísto *herbariae*; botaniku totiž klasická latina neznala, dnešní *herbariae* by ovšem zavádělo. Takže je vytesáno to, co shora uvedeno.

Na pylonu budou ze tří stran v příštím roce vytesána jména předních botaniků, kteří se o založení a rozvoj tohoto oboru skutečně zasloužili, jako např. Preslové, Čelakovský, Domin et c.

Pylon je svým způsobem volně stylizované torzo stromu s naznačenými kořenovými ná-

Ředitel Botanické zahrady UK dr. Václav Větvicka u právě odhalené sochy českým botanikům. Při vernisáži se podávaly hořické trubičky jako připomínka toho, že pylon je vytesán z hořického pískovce. Malé slavnosti se zúčastnili zástupci akademické obce, uměleckých kruhů a městské části Praha 2.

Foto: len

RNDr. Václav Větvicka, ředitel Botanické zahrady UK

běhy. Je tedy příznačné, že byl odhalen 20. října, tj. na Den stromů a dřeva. Iniciativa vyhlášení Dne stromů a dřeva vznikla právě v Botanické zahradě Univerzity Karlovy Na Slupi v roce 2000.

Setkání s hudbou v režii sdružení skladatelů Harmonia

Samotná návštěva kostela sv. Ludmily na náměstí Míru v Praze 2 člověka posune v čase a myšlenky nasměruje daleko od shonu, který zůstane v tepajícím lomužku velkoměsta. Když se navíc rozezná skvostné varhany, dostáváme se do zcela jiné dimenze a nad vším dominuje kouzlo okamžiku.

Přesně takové pocity jsme měli v pondělí 3. října na recitálu Dorothy Fleischmannové a Márie Sedlář, který v Kostele sv. Ludmily uspořádalo sdružení skladatelů Harmonia. Na chvíli jsme vyrušili interpretku D. Fleischmannovou a skladatele Miroslava Kubičku, který je jednatelem umělecké skupiny (oba vyučují na konzervatoři a ladičské škole Jana Deyla na Maltézském náměstí v Praze 1). Zajímalo nás, jak se zrodil program, jehož součástí byl zmíněný koncert.

Varhanní premiéra
Sdružení, které působí na hudební scéně již dvanáctou sezónou, uspořádalo varhanní koncert úplně poprvé, takže jsme byli svědky jedinečné premiéry. Trochu tomu nahrálo, že o romantický nástroj u sv. Ludmily, který je současně historickou památkou, pečuje mladý varhanní virtuos Pavel Černý. Koncert se mohl uskutečnit v tak okázalém prostředí také díky vstřícnosti faráře Mgr. Gereona Tomáše Biřovce.

Posluchači, kteří očekávali skladby klasiků, byli bezesporu překvapeni díly soudobých autorů. Tóny dramaticky rozeznaly kostel a nesmírně sugestivní hudba vyvolávala až pocity,

že se o ni opírá neogotická klenba. Bezesporu k tomu přispěla dramaturgie koncertu, která řadila skladby tak, že hudba gradovala, až vytryskla jako mocný gejzír, rozechvěla vzduch vysoko, těsně pod klenbou, odkud se tóny vracely k zahloubaným posluchačům. Rádi věříme, že se podobný koncert bude v kostele sv. Ludmily opakovat.

Poctu interprete D. Fleischmannové vyjádřili hudební skladatelé Otmár Máchla, Jiří Teml a Miroslav Kubička

Nadšením z prožitku se netajili ani Ludvík Vaculík, Jan Macourek či Alexander Kliment, kteří se tady sešli, aby vzdali hold interprete D. Fleischmannové.

Recitál se mohl uskutečnit díky podpoře Hudební nadace OSA a Nadace CHF a restaurace U modré kachničky.

Dvanáctiletá tradice
Cyklus komorních koncertů se opakovaně koná zejména v Muzeu A. Dvořáka v Praze 2,

ale i v dalších sálech, jen díky osobnímu nasazení Miroslava Kubičky, který má na bedrech veškerou organizaci včetně dramaturgie, a dalších skladatelů, členů sdružení, především Juraje Filase. „Když jsem s nápadem založit podobné sdružení v roce 1994 přišel, netušil jsem, jak náročný koncert bude podobné akce. Sami si navrhneme letáčky i pozvánky, které rozesíláme, na větší propagaci prostředky nemáme. O to více nás těší, že je obvykle vyprodáno a že jsou v publiku také mladí lidé. To je zárukou, že všichni nepodlehají jen komerční zábavě typu reality show, ale upřednostňují skutečně vyvolené umělce, o kterých se v tisku hovoří jen zřídka.“

Hlavní ideou koncertů, které pořádáme, je konfrontace soudobé hudby s klasicí, která přináší posluchačům určité novum v pojetí programu.“

V minulých letech pořádalo sdružení Harmonia *Koncerty s hostem*, při kterých vystoupil např. prof. Wichterle a hovořil o vlivu hudby na společnost a filosofii a o svém vztahu k hudbě.

MUDr. Koutecký se soustředil na vív hudby na naše zdraví. V dalším období se konaly koncerty v Muzeu A. Dvořáka a v Muzeu hudby pod názvem *Umělecká přátelství* v duchu, v jakém se odvíjela v životě významných skladatelů. Vyznavači vážné hudby mají jistě ještě v paměti koncerty v rámci cyklu *Souvislosti, Dialogy*, či *Pocty a Setkávání*, proto se právě letos na podzim koná *Setkávání II*.

Text a foto: Eva Fišerová

Kamenní svědkové minulosti... Braunův dům je od nepaměti ozdobou Karlova náměstí

O významu tohoto domu čp. 671, který nejen sklepy připomíná i dnes svojí dávnou minulostí, svědčí fakt, že stojí na Karlově náměstí, které mělo být podle představ zakladatele Nového Města pražského císaře Karla IV. náměstím hlavním, centrálním. Navíc mu bylo vyhrazeno místo nejčestnější, v těsném sousedství Novoměstské radnice.

Nejčastěji používaný název objektu, který ovládá nároží Karlova náměstí a Reznické ulice, je Braunův dům. Později se mu také říkalo Salmovský, ale ještě předtím též dům U Kamenného stolu. To proto, že i tady, stejně jako u jižněji položeného domu čp. 550, byl kamenný stůl, zde prý dokonce z mramoru, kde se prováděly platby za zboží ve velkém, a byl tady přítomen i tržní komisař. Karlovo náměstí tak z důvodu rozlehlosti zdejším tržště mělo svého času dva domy U Kamenného stolu.

To nejpodstatnější shrnuje pamětní deska v domovním průčelí: „Braunův dům U Kamenného stolu, později Salmovský. Původně dva gotické domy, jejich dispozice je zachována ve sklepech. Z renesanční přestavby dochovalo dvorní přízemí a portál z druhé poloviny 16. stol. Dnešní podoba domu je z pozdně barokní úpravy z druhé poloviny 18. stol., snad od J. J. Wircha. Dům patřil v první polovině 18. stol. rodině barokního sochaře Matyáše Bernarda Brauna, který zde 15. února 1738 zemřel.“

Matyáš Bernard Braun se narodil 25. února 1679 v Sautens, ve farnosti Ůtz v Tyrolsku. Všeobecně se uvádí jeho narození v roce 1684. Na fáře kostela sv. Štěpána je však o jeho úmrtí zápis: „16. února 1738 zemřel Matyáš Bernard Braun, měšťan a řezbář Nového Města pražského, ve věku 59 let. Pohřeb vypraven z jeho domu U Kamenného stolu naproti radnici.“

Abý mohl Matyáš Bernard Braun v Praze trvale působit, musel se stát pražským měšťanem. Před radu Nového Města pražského předstoupil 15. května 1710 a předložil dokumenty o svém manželském zrození a že není k nikomu ve stavu poddanském. Ručení za něho převzali dva měšťané Josef Vorel a Rudolf Benik. Po ověření dokumentů bylo Braunovi městské právo uděleno 21. ledna 1711.

Ještě za svobodna si Braun 9. února 1711 koupil dům U Tří lilii čp. 23 v dnešní Jungmannově ulici za 740 zlatých od dědiců po zemřelém staviteli Sylvestru Carlonovi. Dům nechal přestavět a 27. srpna 1714 ho prodal za podstatně větší cenu, 2500 zlatých, Vojtěchu Voříškovi. Netrvalo dlouho a 29. srpna 1714 si koupil větší dům, právě ten U Kamenného stolu, proti věži Novoměstské radnice za 2900 zlatých. Vyhovoval mu svou polohou a rozlohou a navíc měl velkou zahradu, kde si zřídil dílnu.

Braunova sochařská dílna v domě U Kamenného stolu byla největší v tehdejší Praze. Trvale zaměstnával šest tovaryšů, mezi nimi

i svého bratra Dominika a synovce Antonína. Byl zámožným novoměstským měšťanem s příjmem 900 zlatých. Proto 9. června 1721 mohl již s manželkou koupit dnes již neexistující letohrádek za kostelem sv. Václava Na Zderaze za 1500 zlatých a 10. listopadu 1724 narození dům na rozhraní dnešních ulic Vodčičkova a Jungmannovy také za 1500 zlatých. Ten byl v roce 1911 rovněž zbourán, když předtím se o jeho záchranu strhla doslova bitva. Bohužel, tím, kdo prohrál, byli ochránci a milovníci staré Prahy, a tak Braunův dům

čp. 730 můžeme obdivovat již pouze na dobových fotografiích.

Matyáš Bernard Braun byl po své smrti pohřben v novoměstském farním kostele sv. Štěpána. Byl významným měšťanem a jako bohatý člověk střídmým podporovatelem kostela. Zanechal po sobě rozsáhlé dílo, které je i dnes ozdobou mnohých sakrálních i světských staveb v Praze i na českém venkově. Ač původem Rakušan, jeho tvorba je bytostně spjata s Čechami, kde našel svůj nový domov.

Text a foto: Eva Hruševá